

Amerika als ontwikkelingsland

Bij de beantwoording van de vragen 29 tot en met 35 moet je soms gebruikmaken van informatiebron 8 in de bijlage.

(Naar de Volkskrant 29 juli 2011)

Op 31 juli 2011 zal de Amerikaanse overheid een schuld van 14.300 miljard dollar hebben. Deze schuld neemt steeds verder toe. De politici hebben een maximum aan de schuld gesteld (het zogenoemde kredietplafond), maar de schuld dreigt hoger te worden dan dit maximum. Binnenkort moet de politiek een uitspraak doen of het kredietplafond verhoogd wordt.

Wanneer het antwoord 'nee' is, dan zit de Amerikaanse overheid met tal van problemen, bijvoorbeeld dat zij haar ambtenaren niet meer kan uitbetalen.

Gebruik informatiebron 8.

- 1p 29 Jos en Andrew zijn vrienden. Ze zijn op zeilkamp in Friesland tijdens hun zomervakantie. Jos ziet bovenstaand bericht op zijn mobiel en vertelt dit aan Andrew. Andrew is van Amerikaanse afkomst en heeft daar veel familie wonen. Jos zegt: "Wat een gigaschuld heeft Amerika! Hoeveel schuld is dat per Amerikaan?"
- Bereken de staatsschuld per inwoner van Amerika. Schrijf je berekening op.
- 1p 30 Andrew schrikt van het bedrag. "Maar", zegt hij, "je moet het wel vergelijken met andere landen, misschien hebben die een net zo hoge staatsschuld per burger. Hoe zit dat bijvoorbeeld voor Nederland?" Nederland heeft ook een behoorlijke staatsschuld per inwoner, namelijk \$ 30.788.
- Hoeveel procent is de gemiddelde staatsschuld van een Nederlander lager dan die van een Amerikaan? Schrijf je berekening op.

Let op: wanneer je het antwoord op vraag 29 niet hebt, gebruik dan \$ 45.000.

2p 31 Andrew zegt dat Amerikanen de staatsschuld op dit moment het belangrijkste probleem vinden. Een van de gevaren van een oplopende staatsschuld is dat deze kan leiden tot een stijgende rente. Een vraag die veel mensen bezighoudt, volgens Andrew, is of de rente inderdaad omhoog zal gaan.

Als het rentepercentage omhooggaat, heeft dit gevolgen voor de omvang van de besparingen én voor de omvang van de leningen. Dit heeft vervolgens weer gevolgen voor de bestedingen.

→ Wat is het gevolg van een stijgende rente op de omvang van de besparingen, op de omvang van de leningen en op de bestedingen?

Doe het zo: kies de juiste woorden tussen haakjes.

Als de rente stijgt zal de omvang van de besparingen ... (1) ... (toenemen / afnemen) en daardoor zullen de bestedingen (2) (toenemen / afnemen).

Als de rente stijgt zal de omvang van de leningen ... (3) (toenemen / afnemen) en daardoor zullen de bestedingen (4) (toenemen / afnemen).

(1) =

(2) =

(3) =

(4) =

Jos zegt: "Niet alleen overheids personeel komt op straat te staan wanneer Amerika het kredietplafond niet verhoogt. Ook het particuliere bedrijfsleven krijgt klappen en er zullen mensen ontslagen worden. Bedrijven die opdrachten uitvoeren voor de overheid krijgen niet meer betaald. Overheidsopdrachten zoals de aanleg van wegen zullen komen te vervallen." Andrew zegt dat de eens zo machtige Verenigde Staten op weg zijn om een ontwikkelingsland te worden. Jos vindt echter niet dat de Verenigde Staten een ontwikkelingsland zijn.

Gebruik informatiebron 8.

2p 32 Volgens Jos heeft het ontstaan van de staatsschuld altijd te maken met de inkomsten en de uitgaven van een land.

→ De in verhouding lage belastingdruk kan een oorzaak zijn voor de hoge staatsschuld van de VS. Leg dit verband uit.

1p 33 “Nou”, zegt Jos, “wanneer de Amerikaanse overheid minder geld mag lenen, kan ze minder investeren. Ik denk dat Amerika zo in een vicieuze cirkel zal belanden.”

Hieronder staan vijf verschijnselen:

- 1 minder overheidsinvesteringen
- 2 de productie daalt
- 3 overheidsuitgaven stijgen
- 4 werkloosheid stijgt
- 5 minder overheidsinvesteringen

Zet de verschijnselen in een zodanige volgorde dat een logische gedachtegang ontstaat.

A 1 → 2 → 3 → 4 → 5

B 1 → 2 → 4 → 3 → 5

C 1 → 3 → 2 → 4 → 5

D 1 → 3 → 4 → 2 → 5

E 1 → 4 → 2 → 3 → 5

F 1 → 4 → 3 → 2 → 5

1p 34 Jos vindt dat de Amerikaanse overheid haar uitgaven moet verlagen om de staatsschuld te verminderen.

Met welke maatregel kan de overheid voldoen aan die voorwaarde?

- A De accijns op drank wordt verlaagd.
- B De aflossing van de staatsschuld wordt verlaagd.
- C De rente op de staatsschuld wordt verhoogd.
- D De ambtenarensalarissen worden verlaagd.

Andrew zegt: “Ik weet wel wat de Verenigde Staten moeten doen om hun staatsschuld te verminderen. Ze moeten de overheidsinkomsten verhogen.” Jos zegt dat de staatsschuld dan nog niet automatisch vermindert.

1p 35 Om te komen tot een vermindering van de staatsschuld door hogere overheidsinkomsten, moet aan meerdere voorwaarden worden voldaan. In welk geval leiden hogere overheidsinkomsten tot een vermindering van de staatsschuld?

- A als de hogere overheidsinkomsten leiden tot meer werkloosheid
- B als de hogere overheidsinkomsten leiden tot minder werkloosheid
- C als de hogere overheidsinkomsten worden gebruikt voor aflossing van de staatsschuld
- D als de hogere overheidsinkomsten worden gebruikt voor betaling van de rente op de staatsschuld

Amerika als ontwikkelingsland

informatiebron 8

land	Verenigde Staten	Nederland
bruto nationaal product (in mld \$)	14.300	769
aantal inwoners (x mln)	309	16,5
staatsschuld (in mld \$)	14.300	508
staatsschuldquote ¹⁾	100%	66%
belastingdruk ²⁾	26,9%	39,8%

noot 1 staatsschuld in procenten van het nationaal inkomen

noot 2 alle belastingen als percentage van het nationaal inkomen

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.